

ВИХІДЦІ З УМАНЩИНИ В АРМІЇ УНР

На основі опублікованих документів було персоніфіковано вихідців з Уманщини, які служили в Армії УНР. В статті проаналізовано життєвий та бойовий шлях генералів Армії Української Народної Республіки Петра Дерещука та Олександра Загородського – вихідців з Уманщини, долі яких об'єднані однією метою – здобути соборну і вільну Українську Державу.

Ключові слова: генерал Армії УНР, полк, повстання, військо, селянство, Уманщина.

На сьогоднішній день важко долати стійкі стереотипи радянської свідомості, над створенням яких тривалий час працювала потужна ідеологічна машина тоталітарної держави. Але після подій Майдану, Революції Гідності та під час сьогоднішньої Антитерористичної операції (*ВІЙНИ*), коли гинуть тисячі українців, ми маємо об'єктивно і повчально вивчати уроки історії, а не повторювати їх. Фактично Росія один в один відтворює сценарій війни з Україною 1918 року. Важко повірити, але саме сто років тому все робилося так само як і сьогодні...[1].

Один з таких історичних міфів було складено про події Української національно-демократичної революції 1917–1921 рр. Ці події подавалися як безкомпромісна боротьба двох головних діючих сил: більшовиків та контрреволюційного табору, до якого були штучно приписані і білогвардійці, і національні рухи, і вчорашні союзники більшовиків з-поміж соціалістів. Йшла боротьба всіх проти всіх, адже в 1917–1921 рр. тут протистояли одна одній понад десять різних армій, що спиралися на певні соціально-політичні та національні кола суспільства або репрезентували інші держави. Військова поразка цих армій ще не означала автоматичного зникнення відповідних ідеологій, тобто певні суспільні групи не відмовлялися від спроб втілити в життя свої погляди й задуми, але не військовими, а іншими засобами.

Питанням діяльності Армії УНР, антибільшовицької боротьби в Україні та проблемі селянсько-повстанського руху присвячені ґрунтовні студії, які виконані на матеріалах ЦДАВО, ЦДАГО України, ГДА СБУ та обласних державних архівів, дослідників І.Срібняка [2], В.Щербатюка [3], Р.Ковалю [4], Я. Тинченка [5], О.Шатайла [6], О.Скрипника [7] та ін.

1918 рік. Україна нагадує киплячий казан. Найбільш завзяті та послідовні керівники армії УНР (С.Петлюра, Ю.Тютюнник та ін.) продовжували національно-визвольну справу, перейшовши до інших методів боротьби, передусім партизанських, підпільних та агентурних. Саме Уманщина багата на відважних козаків-захисників та борців за волю України. За словами Олега Шатайло та інформацією російськомовної газети «Голос Умани» від 3 червня 1917, одним із перших постав Уманський полк імені Івана Гонти [6, с.7].

Січень року 1918-го. Війська УНР відступають. До Києва вривається більшовицька орда під командуванням генерала Муравйова. Починаються масові розстріли. П'яні матроси гвалтують жінок і грабують квартири. Наситившись кров'ю киян, муравйовці вирушають на Захід і Південь України. У лютому генерал Тютюнник оголошує мобілізацію вільних козаків на Черкащині. Під Смілою щойно сформований полк козаків Холодного Яру дає більшовикам прикурків. Муравйов рятується втечею. У розпал хаосу козаки Холодного Яру стають під прапор із гаслом «Воля України або смерть» і підкріпили Шевченковим «І повіє огонь новий з Холодного Яру». Холодний Яр самоорганізувався [8, с.247]. Козаки контролювали територію південних повітів Київщини та північної частини Херсонщини, в тому числі, землі Уманського повіту [9, с.169].

Тисячі невідомих героїв загинули в боротьбі з ворогами, багато померло в еміграції, чимало замордовано в більшовицьких катівнях. Нам потрібно пам'ятати їхню жертвність, належно вшановувати лицарів-земляків, які зі зброєю в руках відвойовували соборність Української Народної Республіки. Серед цих героїв, борців за волю України, є вихідці з Уманщини, які служили в Армії УНР, а саме:

- полковник **Дерещук** Петро Кузьмович (Вишнопіль)
- генерал **Базильський** Гаврило Макарович (Соколівка)
- генерал-полковник **Загородський** Олександр Олександрович (Зеленьків)
- генерал **Єфремов** Сергій Федорович (Зеленьків)
- генерал **Ольшевський** Володимир Антонович (Умань)
- полковник **Боржимський** [7, с. 46-61] (**Боржинський**) Федір Кіндратович (Верхнячка) [5, с. 28-29]
- полковник **Порохівський** Гнат Єрмилович (Добра)
- підполковник **Кохно-Кутів** Микола Євгенович (Умань)
- підполковник **Носаченко** Андрій Васильович (Циберманівка (Іванівка))
- командир **Кривдін** Пилип Васильович (Умань)
- капітан 2-го рангу Військово-морського флоту УНР **Леванда** Дмитро Дмитрович (Умань) [5, с.536]
- розвідник **Мамчій** Григорій Матвійович (Христинівка)
- хорунжий **Перфецький** Леонід (Ладижинка)
- сотник **Карась-Галинський** Юрій Тимофійович (Віталій Юрченко) (Текуча) [6, с. 8-9] і т.д.

Список можна продовжувати і продовжувати, бо з кожного села чи містечка йшли здобувати державну незалежність України сотні синів-патріотів. Всього рідний край Хмельницького та Шевченка тоді послав до українського війська стільки бійців, що з них було утворено Звенигородський піхотний полк Армії УНР. І це не все, бо в різні роки боротьби у складі української армії діяли: **14-й Уманський**, 30-й Канівський, 31-й Черкаський, 32-й Чигиринський піші полки Української Держави; **3-й Уманський**, 22-й Канівський, 24-й Чигиринський запасні полки, які входили до 8-ї Республіканської дивізії військ УНР і на зламі 1918–1919 років стояли на Уманщині [6, с.10] та працювали в урядах УНР.

Спробуємо висвітлити життєвий та бойовий шлях кількох бійців Армії УНР, які є вихідцями з міст та сіл історичної Уманщини.

Село Вишнопіль Уманського повіту Київської губернії – батьківщина отамана Петра Кузьмовича Дерещука. Саме тут він народився в багатодітній селянській родині. Сталося це 29 червня 1886 року. 1905 року 19-літній юнак здав екстерном іспити при Уманській гімназії на звання народного вчителя. В 1909 р. він здобув право викладати у двокласних школах, навчальний курс в яких становив уже три роки. Як пише Роман Коваль, чи зі своєї волі, чи всупереч їй, але вже 1915 року вишнопілець захищав царя – «батюшку» на Південному фронті Першої імперіалістичної [4, с.19]. Військовий діяч, вчитель; комісар Національного Союзу в Уманському повіті, командир 38-го Українського полку (спробував його українізувати, перевести у розпорядження Центральної Ради, через це навіть потрапив під арешт), інспектор 3-ї Запорізької дивізії, державний інспектор Запорізького корпусу Армії УНР, повстанський отаман (1918 – 1924); військове звання – прапорщик Російської (царської) армії. Член Української партії соціалістів-революціонерів (із 1917). Делегат 1-го Всеукраїнського військового з'їзду (м. Київ, 1917). Один з організаторів повстання проти Гетьмана України Павла Скоропадського в листопаді – грудні 1918 в Уманському повіті.

Організатор масового повстання проти советської влади на Уманщині в 1920 р. та Уманського повстанського комітету [10]. Більшовики бачили, що їхній владі настає «амба». Вони навіть не приховували свого панічного настрою. Селянство повсюдно підтримувало повстанських отаманів. Дмитро Цвітковський, який *«нищив усе, що тхнуло радянським духом»* [11], стверджував, що разом з Дерещуком розраховував мати під своєю рукою до 30 000 козацтва – в Уманському, Звенигородському, Таращанському та Канівському повітах, які повністю перебували під їхнім впливом. І це не перебільшення! Під час насильної мобілізації 1920 року до Красної армії, до Цвітковського тільки з двох волостей втекло близько 15 000 селян, які не хотіли служити «московсько-жидівській комуні». І все ж більшовики втримались. Страшенно не хотілось їм відступати в голодну Совдепію. Україна – житниця Росії. Про це просив не забувати Ленін. «И без Украины мы не можем!» У

травні 1920 р., зачувши про наступ польського війська, у складі якого діяли українські дивізії, Петро Дерещук підняв на Уманщині та й загалом на Правобережній Україні повстання проти «соввласті», яке продовжувалося аж до пізньої осені [4, с.29].

На жаль героїчні зусилля селянства і козацтва не привели до перемоги. І не могли привести, бо керівництво української армії було непрофесійне, дилетантське, партійницьке, більше думало як домовитися з ворогом, ніж як здолати його. Петрові Дерещуку поталанило вирішити цю пекучу проблему, а навесні 1921 р. знову зібрати силу – 2 000 повстанців. Його загін діяв переважно в Бабанській і Тальнівській волостях Уманського повіту. Попри відсутність підтримки еміграційних українських інституцій, Дерещук уперто продовжував боротьбу. Вміло використовував советські документи продовольчого комітету... Восени 1921 року на наказ Повстансько-партизанського штабу Юрка Тютюнника Дерещук привів свій загін у стан бойової готовності. Навіть після поразки Листопадового рейду Української повстанської армії Юрка Тютюнника, коли українських підпільників огорнула депресія, Дерещук не зупинив організаційної роботи, сподіваючись навесні 1922 року знову спробувати щастя в новому повстанні проти диктатури чужинців... Попри несприятливі обставини, Дерещук ще 2,5 роки не складав зброї [4, с.31-32].

Лише 21 березня 1924 р. Дерещук був заарештований Уманським окружним ГПУ, а засідання Надзвичайної сесії революційного трибуналу висвітлювала комуністична преса (аж у п'яти номерах газети «Більшовик»). Акт обвинувачення про «Справу петлюрівського отамана Дерещука» ледь вмістився на 30 друкованих аркушах. Засуджений на 10 років і 5 років позбавлення прав, але вже 1927 року був амністований. Поселився в Києві і працював у Науковій бібліотеці ВУАН та недовго. 29 серпня 1928 за ним знову прийшли, звинуватили в антирадянській агітації і 30 квітня 1929 р. знову пролунав новий вирок: до 10 років таборів. Остання згадка про нього датована

30 квітня 1930 року, швидше за все Петро Кузьмович Дерещук загинув у тюрмі [4, с.34].

Вивчаючи життєписи полководців Перших визвольних змагань, одразу звертаєш увагу на яскраву постать генерал-хорунжого Армії УНР Олександра Загородського – людини, яка вписала чимало героїчних сторінок у літопис перемог українського війська. Саме про нього історик Євген Костюк зазначив: «Ось людина, яка пройшла «через терни до зірок»» [12]. Олександр Загородський народився 10 квітня 1889 року в с. Зеленьків Уманського повіту, в багатодітній родині (вісім дітей) сільського священика. 4 серпня 1896 його батько, Загородський Олександр Григорович, помирає, залишається мати з неповнолітніми дітьми. Закінчив 3 класи Київської духовної семінарії.

В листопаді 1912 р. зарахований солдатом 9-ї роти 74-го піхотного Ставропольського полку (Умань). Завдяки освіченості в лютому 1913 зараховують в навчальну команду. В липні 1913 — молодший унтер-офіцер. Весною 1914 – старший унтер-офіцер, здав іспити при штабі 12-го армійського корпусу на звання прапорщика.

Учасник Першої світової війни — 74-й Ставропольський полк розпочав бойові дії 24 липня 1914 року. Перший раз поранений 17 серпня поблизу Рогатина, повернувся в стрій у листопаді. Відразу на передову, у дводенний бій біля Липовця. Вночі 25 листопада почався австро-угорський наступ, російська передова прогнулася, Загородський з підлеглими пішов у штикову атаку, наступ відкинуто, поранений. Наказом командувача 8-ї армії Брусилова прапорщика Загородського нагороджено Георгіївською зброєю. В лютому 1915 знову на передовій. В боях під селом Смольник з 23 лютого до 1 березня зарекомендував себе як досвідчений польовий командир; командувач 3-ї армії орденом Святого Станіслава 3-го ступеня з мечами і бантом. Внаслідок третього поранення відбув на довготривалі лікування. Після того був поранений ще двічі. 1915 року підвищений в підпоручики й нагороджений орденом Святої Ганни з мечами й бантом. У листопаді 1915 молодший офіцер Загородський прийняв

командування 16-ю ротою 74-го Ставропольського полку. Дослужився до чину штабс-капітан [13].

Після Лютневої революції 74-й Ставропольський полк одним з перших на фронті поміняв особливі відзнаки на шапках п'ятикутними зірками; кадрові офіцери згуртовуються і повертаються на передвоєнне місце постою — на Уманщину.

Влітку 1917 Загородський, виписавшись з госпіталю, пропонує свої послуги Українському Генеральному Військовому Комітету. Призначений заступником новоствореного 1-го Київського вартового полку, що з 7 грудня (вже як 3-й сердюцький полк ім. П. Дорошенка) входив до складу Першої сердюцької дивізії. З листопада 1917 р. — командир полку ім. гетьмана Петра Дорошенка, Київського вартового полку військ Центральної Ради. 3-й сердюцький полк в 1200 багнетів ніс прикордонну службу поблизу Конотопа та Хутора-Михайлівського і охороняв Чернігівську залізницю. Учасник боїв проти військ Муравйова під Конотопом і Дарницею, та перекинутих з теренів Білорусі сил Берзіна, в обороні Києва. Курінь Загородського із великими втратами залишає Бахмач, Бобрик, відходить під Київ. У Києві борються за Арсенал, Маріїнський палац, залізничний вокзал, змушено полишають Київ.

З 9 лютого 1918 року - командир 1-го Запорізького куреня — об'єднані залишки українських полків генералом Костянтином Прісовським, даний курінь був фактично офіцерським: «богунівці», «наливайківці», «дорошенківці», «богданівці», числом 250 чоловік. Курінь бився за Звягель, Житомир, Бердичів, станцію Тетерів. 1 березня курінь увійшов в числі інших до Києва.

12 березня підвищений до звання полковника. З 15 березня 1918 — 1-го Запорізького полку армії УНР. Наприкінці березня 1918 призначений комендантом Запорізького ім. гетьмана П. Дорошенка піхотного полку. В складі очолюваної генералом О. Натіївим дивізії відразу вирушив на фронт. До кінця березня червоноармійців вибили майже з усієї Полтавщини.

6 квітня полк бився за Харків. У кінці квітня 1-й Запорізький полк ім. П. Дорошенка Загородського вийшов до Дону і став на станції Колпакове. За наказом Скоропадського полк залишився нести прикордонну службу у місті Суджа.

За Директорії (з 16 листопада 1918) – очолював Запорізьку дивізію у складі Запорізького Корпусу, генерал-поручник Армії УНР. З 19 грудня 1918 – командуючий усіма військами, розташованими на Харківщині, основу складали 3-й гайдамацький полк отамана Волоха, 4-й полк ім. Хмельницького та 1-й ім. П. Дорошенка. Полковник Загородський через тиф і старі рани командував 6-ю дивізією з перервами. У серпні запорожці Загородського в складі армійської групи генерала Кравса з боями йдуть на Київ. Під Білою Церквою зустрічаються з білогвардійцями, проте їм заборонено вступати в бій, незабаром штаб обміняв відступ запорожців від Білої Церкви на обіцянку білих сил не наступати на Київ. З 23 вересня виконує обов'язки Запорізької групи.

З травня 1919 року – командир 6 дивізії Запорізької Групи Армії УНР. 5 грудня 1919 в Борушківцях командир Волинської групи Загородський скликав офіцерську нараду, офіцери поновлюють його як отамана. Після того виступає на нараді у Головного отамана Петлюри про підготовку до походу. У грудні 1919 — травні 1920 рр. — командував Волинською Групою Армії УНР під час Першого Зимового походу. Наприкінці грудня запорожці атакували супротивника й зосередилися навколо Умані. Київська група просунулася до Звенигородки, Волинська вигнала денікінців з Тального, з допомогою селян з Майданецького та Білашок, у Тальному і зустріла Новий Рік. Наступного дня контратакою білогвардійці відкидають Волинську дивізію до Зеленькова. Після відновлення сил знову наступ, звільняють Смілу, Канів, Черкаси, Золотоношу.

У лютому 1920 р. Армія УНР прийшла до Холодного Яру. 12 лютого в с. Медведівці командувач Армії УНР Михайло Омелянович-Павленко скликав нараду командирів та начальників штабів дивізій, що брали участь у Зимовому поході та отаманів Холодного Яру. На нараді були присутні видатні українські

воєначальники Юрко Тютюнник, Олександр Загородський, Андрій Гулий-Гуленко, Головний отаман Холодного Яру Василь Чучупака та інші.

У березні 1920 Загородський захворів на поворотний тиф, сестра-жалібниця саньми відвозить його одужувати до рідних в Зеленьків. Наприкінці Першого Зимового походу Загородський повернувся до командування. 6 травня похід закінчився, однак дивізію одразу кинули на передову.

У травні-листопаді 1920 року – командир Волинської дивізії (під час радянсько-польської війни). 31 травня наказом № 7 Головної Команди Армії УНР підвищений до звання генерал-хорунжого. Протягом деякого часу виконував обов'язки заступника головкомандуючого Армії Української Народної Республіки генерала Михайла Омеляновича-Павленка.

Ведучи постійні бої з більшовиками, чисельність дивізії зменшувалася, в кінці червня Загородський вкотре просить командувача Армії хоч на три дні відвести дивізію в резерв. Ситуацію рятувала мобілізація, проводилася в Ямпільському повіті.

Восени 1920 шість стрілецьких, кулеметна та Окрема кінна дивізії Армії УНР зведені у три групи, одну з них очолив Загородський. Наприкінці війни 1920 року Загородський очолював резерв армії та займав посаду заступника командуючого українськими військами генерала Омеляновича-Павленка. Після відступу Армії УНР за Збруч – інтернований у Польщі – перебував у Каліші. Опікувався групою інтернованих українських вояків у Вадовицях (до лютого 1921 р.) Після О. Удовиченка командував «Калішським обозом українських інтернованих вояків»; з його ініціативи організовано табірну гімназію, з вересня 1921 при 2-й Волинській дивізії відкрилися технічні курси, в подальшому переросли у військово-технічну школу. Влітку в Каліші почали діяти псалтирські курси, керівником курсів став начальник душпастирства Армії УНР Павло Пашчевський, опікуном – Загородський [6, с.113].

У квітні 1921 головує на з'їзді Великої ради ордена «Залізного Хреста», вирішено нагородити панотців наперсними хрестами на орденській стрічці, ухвалили нагородити орденом Головного отамана (хоча він участі в Першому

Зимовому поході не брав). В червні 1921 очолив Українську спілку інвалідів Армії УНР, польський уряд з 1 січня 1925 року почав надавати благодійній організації фінансову підтримку. 30 жовтня 1921 голова Раднаркому УСРР Християн Раковський вимагає від польського уряду видачі командувача 2-ї Волинської дивізії Загородського, поляки відмовили.

Призначений у травні 1922 керівником сил у Каліші замість арештованого радянськими представниками влади генерала Єрошевича, після низки протестів Загородського Єрошевич звільнений. В листопаді 1922 представляє Військовому міністерству УНР статут нагороджень Залізним Хрестом. У травні 1932 вдруге зібралася Рада лицарів «Залізного Хреста», Загородського залишено надалі Головою орденської Ради.

4 жовтня 1929 підписує акт купівлі цвинтаря в Щипйорному для поховань українських вояків. З 1936 по 1946 рік входив до Головної ради Хреста Симона Петлюри. У 1940-х роках спільно з Лютим-Лютенком розбудовував Український кооперативний союз у Холмі. Після Другої світової війни мешкав у Зальцбурзі, очолював Український допомогівий комітет та був ініціатором і членом УНДС Австрії.

З 1949 – у США. Працював робітником на фабриці, яка виробляла деталі для літаків. Наслідком старих поранень втратив ногу. На громадських засадах очолив ініціативну групу колишніх вояків Української Армії. При президенті УНР Степанові Витвицькому виконував обов'язки шефа військової й цивільної канцелярії, був головою Громадського суду та членом ради Українського конгресового комітету Америки. У листопаді 1950 відвідує земляків в Канаді в рамках акції збору коштів для хворого на рак горла полковника Олександра Петлюри, брата Головного Отамана. За ініціативою Олександра Загородського перевидано працю О. Доценка «Зимовий похід».

Еміграційний уряд УНР відзначив Загородського Комбатантським Хрестом, Воєнним Хрестом та Хрестом Вільного Козацтва та підвищив до звання генерал-полковника Української Армії [14, с.194-195].

Помер генерал-полковник Армії Української Народної Республіки Олександр Олександрович Загородський у неділю 4 серпня 1968 року в Нью-Йорку. Проте, похорон відбувся лише 10 серпня на українському православному цвинтарі святого Андрія Первозванного у Бавнд Бруці. А ще через декілька місяців у редакційному некролозі, розміщеному у двадцять другому числі «Дороговказу», повідомлялося: Колишнє українське вояцтво, українська суспільність на скитальщині втратили високоzasлуженого вояка-полководця й визначного громадянина-патріота, що своєю піввіковою працею для добра Батьківщини здобув собі великий авторитет і пошану... Невблаганна смерть зняла його з усіх постів і становищ, на яких у дуже невігідних життєвих обставинах він віддано працював для української ідеї і на яких гідно репрезентував Українського Вояка, що до останніх хвилин свого життя гордо тримає прапор УНР, з яким у 1920 році він вийшов на далекі й незнані шляхи скитальщини» [6, с.118-119].

На нашу думку, критичний аналіз літератури та джерел дає підстави зробити висновок, що характерною ознакою антибільшовицького руху на Уманщині є його багатовекторність. Окремі його учасники-вихідці з Уманщини впродовж кількох років збройних протистоянь були непримиренними в боротьбі проти більшовиків, але усі повстанські та визвольні стежки вели їх до свого рідного отаманського краю. Військові Армії УНР мали багато достойних військових нагород, зокрема «Хрест Симона Петлюра», але, на жаль, на сьогодні не удостоєні бодай пристойної меморіальної дошки...

Список літератури

1. На бій за волю. Перемога через поразки. Україна у війнах і революціях 1914 – 1921 років. – Видавництво Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля». – Харків, 2016. – 352 с.
2. Срібняк І.В. Військова діяльність уряду УНР в екзигі (1921-1923 рр.): Дис. ...канд..іст.наук: 07.00.02 /Київський ун-т ім.Тараса Шевченка /І.Срібняк. – К., 1995. – 216 с.; *Його ж.* Розвідка й контррозвідка України. 1917 – 1921 рр.: Зб.док. і мат./За ред. В.Сідака. – К., 1995.

3. Щербатюк В.М. Селянський повстанський рух на Київщині 1917 – 1923 рр.: сучасна історіографія проблеми / В.Щербатюк //Укр. істор. журн. – 2010. - №3. – С.186 – 204.
4. Коваль Р. Петро Дерещук і Дмитро Цвітковський. До історії партизанського руху на Уманщині в 1920-1924 рр. /Роман Коваль. – Київ: Історичний клуб «Холодний Яр», 2010. – 48с.
5. Тинченко Я. Офіцерський корпус Армії Української Народної Республіки (1917—1921) [Електронний ресурс] Київ: Темпора: Книга 1, 2007. – Режим доступу: <http://rubooks.org/book.php?book=6148>
6. Шатайло О. Спадкоємці козацької слави. Біографії генералів Армії Української Народної Республіки – уродженців Черкащини /Олег Шатайло. – Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 2009. – 192 с., з іл.
7. Скрипник О. Таємний легіон Української революції : документально-публіцистичні нариси / Олександр Скрипник. – К.: Ярославів Вал, 2015. – 320 с.: іл.
8. Криштопа О., Охрімович А. Україна. Загартована болем. Тисяча років самотності /О.Криштопа, А.Охрімович. – Видавництво Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля». – Харків, 2015. -544 с.
9. Тульчинська Н.С., Черномаз Б.Д., Черномаз Т.О. Уманщина у плині літ /Надія Тульчинська, Богдан Черномаз, Тетяна Черномаз. – Ч.1. – Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2016. – 360 с.
10. Незборима нація [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nezborymanaciya.org.ua/show.php?id=381>
11. Щербатюк О. Отаман Цвітковський сформував 15-тисячну армію "дезертирів" [Електронний ресурс] Вісті Черкащини – Режим доступу: <http://viche.ck.ua/item/997>
12. Костюк Є. Тернистий шлях до слави [Електронний ресурс] Офіційна сторінка ВО Свобода. – Режим доступу: <http://svoboda.org.ua/news/articles/00089513/>

13. Нищик Я. Олександр Загородський – 30-ти річний генерал з Черкащини. [Електронний ресурс] 10 квітня 2013 року. – Режим доступу: – [//http://kropyva.ck.ua/content/oleksandr-zagrodskii-30-ti-r-chnii-general-z-cherkashchini](http://kropyva.ck.ua/content/oleksandr-zagrodskii-30-ti-r-chnii-general-z-cherkashchini)
14. Енциклопедія історії України: В 10 т. /Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. – Т.3: Е-Й. – К.: Наук. думка, 2005. – 672 с. – іл.

На основі опублікованих документів було персоніфіковано вихідців з Уманщини, які служили в Армії УНР. В статті проаналізовано життєвий та бойовий шлях генералів Армії Української Народної Республіки Петра Дерещука та Олександра Загородського – вихідців з Уманщини, долі яких об'єднані однією метою – здобути соборну і вільну Українську Державу.

Ключові слова: генерал Армії УНР, полк, повстання, військо, селянство, Уманщина.

SKUS Olha. Natives of Uman's region in the Army of UNR

Today it is difficult to overcome persistent stereotypes of Soviet consciousness, the creation of which worked for a long time a powerful ideological machine of a totalitarian state. But after the Maydan's events, Dignity Revolution, and during today's anti-terrorist operation (WAR) when killed thousands of Ukrainian soldiers, we have objective and instructive to learn the lessons of history and not repeat them.

Russian Federation one in one recreates a war scenario with the forces of UNR Army of 1917-1921. One of such historical myths was made about the events of Ukrainian national-democratic revolution 1917-1921.

These events were given as the the uncompromising struggle of the two main acting bodies : bolshevists and counter-revolutionary camp, to that and whiteguards, and nationalmotions, and yesterday's allies of bolshevists, were artificially added among socialists.

The question of activity of UNR Army , antibolshevist struggle inUkraine and problem of peasant-insurgent motion is devote to thorough studies, that are performed on the materials of the Central State Archives of Ukraine, Branch Archive of the Security Service of Ukraine regional state archives, researchers I.Sribnyaka, V.Scherbatyuka, R.Kovalya , J. Tinchenko, O.Shatayla, O.Skrypnyka and others.

On the basis of the published documents natives from Uman that served inUNR Army were personalized. The vital and battle way of generals of Ukrainian People's Army of Petro Dereschuk and OleksandrZahrodskyi - natives from Uman, the fates of which are united by one aim - to win a free and unified Ukrainian is analysed in the article.

Keywords: *General UNR Army, regiment, revolt, army, peasantry, Uman`s region.*